

Veliki bratje

Resničnostna TV

Tina Bernik

KATHY GRIFFIN

Začelo se je leta 1992 na MTV in se kot virus razširilo na televizijske programe po vsem svetu. Gledalci so jih sprejeli v hipu, na priznanja strokovne javnosti pa so morali čakati do leta 2001, ko so za resničnostne šove začeli podeljevati emmyje.

Medtem ko domače televizije gledalcem servirajo slovenske inačice resničnostnega šova *Veliki brat*, pa naj gre za *Kmetijo*, *Bar* ali *Survivor*, se v tujini v ospredje že nekaj let prebijajo tekmovalni resničnostni šovi, kakršne pričenjamo v udomačeni obliki počasi spoznavati tudi na naših TV-programih, bodisi iskanje pevsko-plesnih talentov v *Slovenija ima talent* bodisi izbiranje modelov v *Slovenskem top modelu* in *Supermodelu Slovenije*, ki sta na komercialni televiziji TV3 in Pop Brio prišli prejšnji mesec.

Resničnostna TV včeraj

Resničnostna televizija se je začela na televiziji, od katere bi to najmanj pričakovali, na glasbenem programu MTV, kjer so leta 1992 začeli predvajati *The Real World*, oddajo, v kateri so hoteli dokumentirati sobivanje ljudi iz različnih okolij, a naredili šov, ki je dokumentarno vrednost antropološkega poskusa postavjal v drugi plan, v prvi plan pa je prišla zabava, ki so

jo ponujale burne interakcije med udeleženci. MTV je sedem neznancev, ki so se za več mesec morali posloviti od vsakršne intimne, zaprl v hišo in jih s kamero začel spremljati na vsakem koraku, šov pa je postal tako uspešen, da je bilo samo vprašanje časa, kdaj ga bodo pograbile tudi druge televizije. Trajalo je pet let in v produkcijski hiši John de Mol Produkties na Nizozemskem se je končno zgodil zloglasni *Big Brother*. Oddaja niti ni bila bistveno drugačna od MTV-jeve, saj je še vedno šlo za skupino različnih ljudi, ki bivajo v isti hiši, in se še do danes ni opazno spremenila: v hiši ni nikoli več kot 15 neznancev, v zadnjih letih pa tudi zvezdnikov, sobivanje pred kamerami traja približno tri mesece, udeleženci šova so vedno popolnoma odrezani od zunanjega sveta in informacij, gonilna sila, zaradi katere vztrajajo v hiši, pa sta hipna slava in denarna nagrada. Šov so začeli predvajati leta 1999, torej dve leti po nastanku same ideje, njegovo ime pa so si izposodili iz Orwellove literarne klasike 1984. *Veliki brat* je postal veliki hit malih zaslonov, ki ga je pobralo skoraj 70 držav po svetu, iz njega pa se je razvilo tudi več deset različnih oddaj, ki so oznako resničnostnih šovov dobile šele leta 2002 z nastankom še enega reality-TV-hita – *Survivorja*, šova, v katerem so skupino ljudi poslali na samotni otok in jih za milijon dolarjev vredno nagrado prepustili

bojem z naravo in medsebojnim tekmam, in obenem šova, iz katerega se je izvila nova vrsta resničnostnih serij, v katerih tekmovalci preizkušajo svoje fizične in psihološke zmogljivosti, pa naj gre za *Fear Factor* (2001) ali *Scare Tactics* (2003).

Resničnostna TV danes

Kljub preživetju resničnostnih šovov, kot sta *Veliki brat* in *Survivor*, ki z voajeristično naravnostjo še vedno privlačijo velik del televizijske publike, s televizijsko resničnostjo zasičeni gledalci in kritiki vedno več pozornosti namenjajo tudi tekmovalnim šovom in oddajam, ki poskušajo resničnostno zasnovo na različne načine opremiti z dodano vrednostjo, bodisi z iskanjem talentov, s humornimi vsebinami ali poljudnoznanstvenimi in z lifestyle temami. Letošnji hit malih zaslonov so, če sklepamo po dobitnikih ameriških TV-nagrad emmyjev, oddaje s kulinarčno vsebino, saj je slednja slavila v obeh resničnostnih kategorijah, v katerih podeljujejo emmyje – v kategoriji resničnostnih tekmovalnih oddaj, ki obstaja od leta 2003, in v kategoriji resničnostnih oddaj, ki emmyje pozna od leta 2001.

Resničnostne oddaje

Za najboljšo resničnostno serijo je bila tako proglašena oddaja *Food Revolution*, ki je na male zaslone prišla šele letos, ustvarila pa sta jo zvezdniški britanski TV-kuhar Jamie Oliver in ameriški producent resničnostnih šovov Ryan Seacrest. Jamie Oliver, ki je po različnih kuharskih oddajah v Veliki Britaniji postal tudi domači promotor zdrave hrane, hoče v *Prehranbeni revoluciji*, s katero je začel marca, preobraziti prehranjevalne navade preobjedenih Američanov. V šestih delih prve sezone je zdravo hrano preizkušal na prebivalcih Huntingtona v Zahodni Virginiji, ki velja za eno najbolj nezdravih mest v ZDA, priznanje strokovne televizijske javnosti pa si je prislužil predvsem zaradi promocije uravnoteženega prehranjevanja. V svoji kategoriji je Oliver premagal štiri serije, ki na televizijah vztrajajo že nekaj let: *Antiques Roadshow* (1997), ameriško različico britanske oddaje, v kateri ocenjevalci starin na Otoku

že od leta 1979 potujejo po državi in vrednotijo starinske predmete lokalnih prebivalcev, humoristično serijo *Kathy Griffin: My Life on the D-List* (2005), v kateri stand up komedijantka, igralka in z dvema

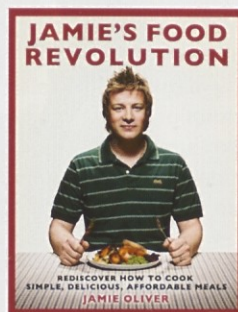

emmyjema nagrajena producentka Kathy Griffin dokumentira svoje življenje (samooklicane) D-zvezdnice, ki se poskuša prebiti na A-listo, ter dve oddaji kanala Discovery. V prvi, *Izganjalca mitov* (MythBusters, 2003), TV-voditelja in strokovnjaka za posebne učinke Adam Savage in Jamie Hyneman z znanstvenimi metodami, ki jih zabavno in poljudno približata nestrokovni javnosti, preverjata resničnost mitov, govoric, filmskih scen in videoposnetkov, v drugi, *Dirty Jobs* (2005), pa voditelj Mike Rowe v družbi navadnih delavcev preizkuša najbolj umazane, naporene, nenavadne in neprijetne poklice, ki obstajajo v današnji družbi.

Resničnostne tekmovalne oddaje

Tudi v kategoriji tekmovalnih resničnostnih oddaj je, kot rečeno, letos slavila hrana oziroma oddaja o kuhanju. Gre za ameriški šov *Top Chef* (2006), v katerem se skozi 10 do 13 epizod v različnih kulinarčnih izzivih, ki vključujejo tudi poznavanje vin, pomerijo kuharski šefi, njihovo delo pa ocenjujejo priznani kuharski mojstri in zvezdniški gostje, od kuharskih zvezd, kakršen je Anthony Bourdain, do igralcev, kot je Natalie Portman. Nagrajeni šov je za TV-mrežo Bravo producirala produkcijska hiša Magical Elves Productions, ki je za Bravo ustvarila tudi *Project Runway* (2005), še enega letošnjega nominiranca, ki ga slovenska TV3 predvaja pod naslovom *Modni oblikovalci Heidi Klum*. In medtem ko nemška manekenka v družbi modnega oblikovalca Michaela Korsaa in modne urednice Nine Garcia izbira najboljšega med neujavljenimi modnimi oblikovalci, ki se morajo v šovu spopadati z različnimi dizajnerskimi izzivi, na koncu pa predstaviti na ameriškem tednu mode. V še enem letošnjem nominirancu, *American Idol* (2002), trije člani žirije izbirajo največji pevski talent. *Ameriški idol* je v osmih letih postal ne samo eden od najpopularnejših tekmovalnih resničnostnih šovov, ampak ena od najbolj gledanih televizijskih oddaj v zgodovini ameriške televizije, ki vzbuja ravno

toliko pozornosti s tekmovalci, ki se preizkušajo v petju, kot s sodniki, ki udeležence preizkušajo v talentih in potrpežljivosti. Žirija, ki so jo do lani sestavljali z grammyjem nagrajeni glasbeni producent in glasbeni menedžer Randy Jackson, pevka in koreografinja Paula Abdul ter glasbeni menedžer in kreator pevske zvezde Simon Cowell, je postala model za žirije resničnostnih šovov nasploh, saj je Cowell, idejni oče *Ameriškega*

idola in sodnik v različnih resničnostnih tekmovalnih šovih (*Pop Idol*, *The X Factor* in *Britain's Got Talent*), odkril zmagovito formulo, po kateri gledanosti ne dviga (samo) sodniška prijaznost, temveč predvsem nesramnost, s kakršno je publiko navduševal in razburjal sam. Veliko bolj prijazna do tekmovalcev je oddaja *Dancing with the Stars* (2005), v kateri se za prvo mesto potegujejo pari, ki jih sestavljajo profesionalni plesalci in zvezdniki iz igralskih, glasbenih in drugih neplesnih krogov. Gre še za eno oddajo, ki je leta 2004 zrasla na britanskih tleh, natančneje na BBC pod imenom *Stricly Come Dancing*, ter se razširila v več kot 30 držav ter se v zadnjih štirih letih vsakič uvrstila med nominiranci za emmyje, le da ga nikoli ni prejela. Do letošnje podelitve emmyjev, ko je ta prvič prišel v roke ustvarjalcev *Top Chefa*, je nagrada za najboljšo resničnostno tekmovalno oddajo namreč vsakič pripadala producentom igre *The Amazing Race* (2001). Ta je z velikopotezno zasnovo, v kateri eden od sodelujočih parov v tekmi okoli sveta po različnih namigih pride do cilja in milijona dolarjev, v osmih letih pobrala kar osem emmyjev, vendar pa ji še vedno ni uspelo priti do slovenske televizije. Pri nas imajo namreč prednost v tujini že skoraj pretečeni talenti in modeli ...